

I.LA REVOLUCIÓ LIBERAL I LA SEUA EMPREMTA A ESPANYA:1.788-33

A. El final de les reformes. El regnat de Carles IV, 1788-1803

1. A finals de **1788 mor Carles III**. Li succeeix el seu fill **Carles**. El regnat d'aquest **comença amb l'esclat de la Revolució francesa** i acaba a vora la guerra amb l'exèrcit de Napoleó.
2. **L'Impacte de la Revolució Francesa :**
 - a) Quan arriben les notícies procedents de França, el govern presidit pel comte de Floridablanca pren les primeres mesures. **És la política d'aïllament.**
 - (1) L'exèrcit acudeix a **tancar el pas per les fronteres,**
 - (2) **La Inquisició controla** els correus i enviaments des de França (vore doc. pg 84)
 - b) El fracàs d'aquestes mesures obliga a la **substitució de Floridablanca pel comte d'Aranda, en 1792**. Però l'actitud **d'aquest, mes suau de cara els revolucionaris,** determina el seu cessament.
 - c) **(1792) Manuel Godoy es nomenat primer ministre** i es converteix en l'home de confiança dels reis. Fins a 1.808 acapara tot el poder i dirigeix les difícils relacions exteriors.
 - d) Però Godoy, **tot i envoltar-se d'il·lustrats i mostrar un clar desig de reforma, es refusat per la noblesa i caps de l'exèrcit, que fan causa comuna al voltant del príncep Ferran.**
3. **La política exterior i la seua evolució**
 - a) El curs dels **esdeveniments a França determina la política exterior**. La mort de Lluís XVI ha obligat a prendre partit i la **fidelitat a la dinastia borbònica** provoca **l'enfrontament amb França**.
 - b) Així doncs, Espanya s'inclina per l'aliança amb l'Europa que s'enfronta a la Revolució i s'entra en guerra amb França.
 - (1) els **èxits inicials** son ràpidament **contrarrestats per les tropes de la Convenció.**
 - (2) la deficient preparació i els problemes d'abastiment, les vacilacions del govern i els avenços francesos a Navarra i Àlava obliguen Godoy a **signar el Tractat de Basilea** (1795)
 - (3) Espanya **recupera la seua integritat territorial però va tindre que cedir la part espanyola de l'illa de Santo Domingo als francesos.**
 - c) A partir d'ara s'inicia el **canvi cap a l'aliança amb França fins 1.808**
 - (1) per la **política moderada** que es va imposar **a França després de** la reacció de **Termidor.**
 - (2) pels **motius estratègics que empenten a lluitar contra els anglesos,** vertaders rivals en el control de les rutes marítimes.
 - (3) la signatura del **Tractat de Sant Ildefons (1.796) segella l'amistat hispano-francesa** i posa l'armada espanyola al servei de França.
 - (4) la conseqüència n'és **la guerra amb G. Bretanya i la flota espanyola fou derrotada. L'illa de Menorca es ocupada de nou pels anglesos.**
 - d) El **1.799 puja al poder Napoleó Bonaparte,** el qual **pressiona a Godoy en la invasió de Portugal,** aliada de G. Bretanya. L'objectiu n'és el tancament dels ports de Portugal al comerç britànic. És l'anomenada **guerra de les Taronges (1.801) per la qual Espanya obté Olivenza.**
 - e) El 1.802 es va signar **la Pau d'Amiens entre França i Anglaterra** i Espanya va **recuperar Menorca**. Però aviat **Espanya va declarar la guerra a G. Bretanya** (1.805) i es produeix el **desastre de Trafalgar.**
 - f) Napoleó recorreix a la política de bloqueig continental i **Godoy signa el Tractat de Fontainebleau que organitza l'ocupació i el repartiment de Portugal. També autoritza l'entrada a Espanya dels exercits francesos.** Quan aquests entren el que fan **realment és ocupar aquesta.**

4. **La quebra de la monarquia.**
 - a) Quan **acaba el segle XVIII**, Espanya veu **fracassar l'esperit innovador** i es veu abocada a una **guerra** que va a arruinar la població i l'economia.
 - b) La **noblesa manté els seus privilegis** i tanca files, quasi en bloc, **contra la ideologia revolucionaria**.
 - c) El **clergat**, que veu reduït proporcionalment el seu nombre a causa del creixement general, **aglutina els sectors més conservadors**.
 - d) Les **classes mitges s'han enriquit** amb les reformes econòmiques dels borbons.
 - e) Però **l'agricultura continua sent l'activitat principal**, i la població rural majoritària.
 - (1) **baixos rendiments, tècniques antiquades, plagues, sequera, etc.**
 - (2) **intel.lectuals i il.lustrats coincideixen a assenyalar la gran propietat com a culpable** d'aquesta situació. (vore doc. pg 87)
 - f) Així el regnat de Carles IV acaba amb una **inflació creixent**.
 - g) Godoy ha d'oblidar els seus projectes
 - h) Tanmateix, **la por als projectes de desamortització fa que la noblesa i el clergat s'aglutine al voltant de Ferran**.
 - i) En aquestes circumstàncies i si **afegim l'entrada de tropes franceses, Godoy intenta traslladar la cort a Andalusia**.
 - j) Ara es produeix el **motí d'Aranjuez** que demana la **destitució de Godoy i que obliga Carles IV a abdicar en el seu fill Ferran VII**.
 - k) Finalment, ambdós **acudiran a Bayona** per entrevistar-se amb l'emperador i allí **abdiquen el dos cedint el tron a Napoleó** que nomenarà a Josep B. rei d'Espanya.

B. La guerra d'Independència 1.808-14)

1. **L'esclat de la guerra i la creació de la Junta Suprema Central**
 - a) L'opinió popular era contrària a aquesta destronament i va provocar el famós avallot del **2 de Maig**, a Madrid. (vore doc. pg 89)
 - b) **L'aixecament es va generalitzar** arreu del país i va originar la **creació de nombroses juntes provincials**, que es van emparar del poder i de la guerra.
 - (1) **els components son membres de la noblesa, de la burgesia, de les professions liberals, es a dir, els qui anteriorment pertanyien a les classes dirigents.**
 - (2) **funcionaris i propietaris, esglaiats per l'esclat popular col.laboren amb la nova administració. Son els afrancesats.**
 - (a) aquesta **nova administració**, en un intent d'atreure's els il.lustrats comença a impulsar **projectes de caire reformista**.
 - (3) també va **participar-hi el poble plà**.
 - c) A mesura que es generalitza l'ocupació francesa, **les Juntes van a controlar el poder efectiu**, així com organitzar la resistència popular.
 - (1) En la **base apareixen les Juntes ciutadanes**, d'elecció popular.
 - (2) d'aquestes eixen les **Juntes Provincials** controlades per militars, clergat i propietaris local.
 - (a) aquestes **actuen des del principi com a representants del l'Estat sobirà**, menyspreant les ordres del Consell de Castella.
 - (3) Tanmateix era **evident la necessitat d'una coordinació** entre les juntes provincials; això va originar la creació **d'una Junta Suprema Central.**, presidida per Floridablanca.
 - (4) després de **preparar una convocatòria a Corts**, la Junta, pel gener del 1810, va **traspasar el poder a una regència**, que va actuar en nom de Ferran VII i es va **instal.lar a Cadis**.
2. **La guerra.**
 - a) podem resumir el desenvolupament de la guerra en les següents **etapes**.
 - (1) **Ocupació i aixecament.**

- (a) França desisteix d'una conquesta ràpida i en un intent de controlar les rutes de la Meseta cap els ports del sud, inicia la invasió d'Andalusia. La batalla de Bailén suposa la derrota dels francesos.

(2) **Predomini francès**

- (a) Durant l'any 1.809 es produeix una ofensiva francesa i cauen Saragossa i Madrid. Quan comença 1.810 el territori peninsular està pràcticament ocupat, excepte Lisboa, algunes zones gallegues i Càdis. La guerrilla adquireix gran importància.

(3) **ofensiva hispano-anglesa.**

- (i) Des de Portugal, coincidint amb la campanya de Napoleó a Rússia i la retirada d'efectius militars les tropes aliades empenten fora els francesos.

3. La revolució.

- a) mentre tenia lloc una guerra d'alliberament **va néixer un moviment revolucionari que es pot considerar inserit en el procés general de l'època**, en l'anomenada Revolució Burgesa.

- b) hi havia **minories que volien continuar el moviment reformista iniciat al segle XVIII**, però que estava frenat pel regnat de Carles IV. Podem trobar **tres grups diferents**:

(1) **els afrancesats**

- (a) acceptaren la **renúncia dels reis**
- (b) van veure en el **règim napoleònic la possibilitat** de dur a terme la reforma
- (c) **procedien dels il·lustrats del S XVIII** i pertanyien a **les classes més altes de la societat**
- (d) la inmensa majoria del **poble no estava d'acord amb ells**
- (e) la ideologia dels afrancesats els va dur a defensar **una monarquia autoritària capaç de fer les reformes** i evitar alhora l'alternativa revolucionària.
- (f) basant-se en aquestes posicions **Napoleó elabora una sèrie de decrets:**
 - (i) **supressió del règim senyorial i desvinculació de mayorazgos**
 - (ii) **supressió de la Inquisició**
 - (iii) **reducció del nombre de convents i desamortització d'algunes terres del clergat.**
 - (iv) **trasllat de les duanes a les fronteres**
 - (v) **projectes de reforma del codi civil i de l'administració**
 - (vi) **eliminació de les terres de "mà morta"**

(2) **els jovellanistes**

- (a) aquest grup **no va acceptar les renúncies** de Baiona
- (b) coincidien **amb els afrancesats en la necessitat de reformes**
- (c) donaven per cert que el **país tenia una constitució, formada per les lleis tradicionals dels regnes hispànics** que havien estat ofegades per tres segles d'absolutisme
- (d) com a **model polític prenen el de Gran Bretanya i consideraven la necessitat de la independència del poder judicial, així com la intervenció de les Corts (constituïdes pels tres estaments classics)** en el govern i la tasca legislativa

(3) **els liberals**

- (a) la qüestió de **com havien d'estar constituïdes les Corts els separava dels jovellanistes i el fet de defensar la cambra única.**
- (b) iguals que els jovellanistes **pertanyien a la intel·lectualitat i a la burgesia mitjana**, però estaven més influïts per la ideologia de la Revolució Francesa
- (c) no marginaven totalment les tradicions polítiques hispàniques, però **consideraven imprescindible recollir les bases de la reforma en una constiució escrita.**

(4) **El qui volien tornar a l'absolutisme.**

(5) **El poble pla.**

4. Les Corts de Cadis

- a) La Junta Central convocà al gener de 1.810 Corts a Càdis i a continuació es dissolgué.
 - b) l'Assemblea va intentar desmuntar l'antic règim i posar els ciments d'un nou estat, l'Estat liberal.
 - c) Les Corts s'obriren el setembre de 1810.
 - d) anaren a Cadis **els diputats elegits a la zona lliure i en alguns dels territoris ocupats pels francesos**. També hi havia alguns diputats que van ser elegits pels refugiats residents a Cadis per representar la seva regió d'origen.
 - (1) **no poderen acudir nombrosos** representants de les províncies, essent substituïts per membres de la burgesia de Càdis. (vore doc. pg 91)
 - e) la majoria dels **components eren eclesiàstics i advocats**. També hi havien funcionaris públics, militars, catedràtics, nobles i alguns propietaris, comerciants, escriptors i metges. En definitiva el Tercer Estat però matisant que podríem considerar a la revolució com una revolució de la burgesia intel·lectual. (vore doc. pg 91)
 - f) aviat es dibuixaren **dos grups: absolutistes i liberals**.
 - g) **el triomf va ser dels liberals**
 - h) El març de 1812 es va promulgar **la Constitució** que recollia les idees que s'havien anat exposant durant les sessions. (vore doc. pg 91)
 - (1) En la seua elaboració es recullen **idees de procedència** molt variada :
 - (a) **la ideologia de la Il·lustració**
 - (b) **el dret natural del S. XVIII**
 - (c) **el constitucionalisme fonamentat en la tradició històrica**
 - (d) **el reformisme radical de l'època**
 - (2) en definitiva crearen la estructura jurídica corresponent a una societat burgesa.
 - (3) **Els quatre punts bàsics foren:**
 - (a) **soberania nacional,**
 - (b) **divisió de poders,**
 - (c) **proclamació dels catolicisme com a religió de l'estat i**
 - (d) **sufragi universal masculí indirecte.**
 - i) la **tasca legislativa:**
 - (1) llei de **llibertat d'impremta**
 - (2) proclamació de la **llibertat dels propietaris** a tancar, vendre o arrendar les seues finques sense limitacions.
 - (3) **extinció de gremis i duanes**
 - (4) **desaparició dels privilegis de la Mesta.**
 - (5) **Llibertat d'indústria, comerç, circulació, etc.**
 - (6) En definitiva instauració del **lliberalisme econòmic**.
 - (7) Respecte a **erms, comunals i de propis es va resoldre la possibilitat de vendre'ls o repartir-los.**
 - (8) tema apart fou el de **'Església**. Tot i que la Constitució contenia una explícita professió de fe catòlica, **l'abolició de la Inquisició permeté** :
 - (a) els seus **bens anaren a parar a l'estat.**
 - (b) **expropiació dels béns dels convents suprimits pel govern bonapartista.**
 - (9) **Limitació dels "mayorazgos" i extinció d'alguns.**
 - (10) **abolició del règim senyorial**. En definitiva, Supressió de totes les restes de feudalisme: turment a les accions judicials, les proves de noblesa, les senyories jurisdiccionals i el vassallatge.
 - (11) **igualtat jurídica dels ciutadans**
- 5. Les conseqüències de la guerra.**
- a) la guerra provocà una **greu fractura en la societat i l'economia espanyoles**. Ruina de l'agricultura, destrosses a les ciutats, el desamantellament d'indústries.
 - b) els afrancesats que segueixen el rei Josep provoquen amb la seua marxa una greu pèrdua : és una **emigració d'intel·lectuals, artistes i funcionaris de gran valua**.
 - c) la guerra alimenta també el **sentiment patriòtic, utilitzat** en moltes ocasions per la ideologia més reaccionària i conservadora.
 - d) **l'element militar veu reforçada la seua participació** en la vida política.

- e) la **tradició guerrillera** s'instal·la fermament a les zones rurals i proporciona un modus de vida.
 - f) finalment, **la qüestió americana**. Les Juntes s'organitzaren també a Amèrica i a la llarga precipitaren el pas a la independència.
6. Ara bé, el triomf no fou definitiu. Hi havia el **sentiment absolutista del poble, dirigit pel clero, la manca d'entitat de la burgesia per agafar les regnes del moviment reformista i la manca de connexió entre els intel·lectuals i el poble.**

C. Absolutisme i Liberalisme. El regnat de Ferran VII. (1.814-33)

1. En començar la segona etapa del regnat de Ferran VII hi havia a Espanya **uns problemes gravíssims** :
 - a) algun de **tipus econòmic** com ja hem vist anteriorment.
 - (1) desordre en el medi rural i la decadència de l'agricultura
 - (2) desgavell econòmic i financer
 - (3) coincidia amb una crisi econòmica general, el elevat deute exterior i l'emancipació dels territoris americans
 - b) **problemes derivats dels privilegis de l'antic règim**
 - (1) amb el manteniment d'aquests privilegis s'estava barrant el camí cap a una reforma fiscal i s'impedia el començament del procés industrialitzador a Espanya.
 - c) **problemes polítics**
 - (1) radicalització del conflicte entre absolutistes i liberals amb un enfrontament que es dona en tres etapes: 1814-20 ; 1820-23 o Trienni liberal ; 1823-33.
2. **La reacció absolutista (1.814-20)**
 - a) Aquest, des del primer moment deixa patent els rasgues de **la seua política : l'oportunisme i el desconeixement de la situació espanyola.**
 - b) Una de les primeres decisions de Ferran en arribar va ser **l'anul·lació de la Constitució de 1812 i la tasca legislativa de Càdis**, a més **la reacció contra els liberals**, el que no va afectar gaire a l'exèrcit i que es convertirà en un nucli revolucionaria al llarg de tot el segle. (vore doc. pg 93, 94)). L'exili serà sempre la solució.
 - (1) aquesta **política repressiva té moltes fluctuacions** i s'aferma després de cada intentona liberal.
 - c) Fins a 1.820 la **inestabilitat política és la tònica** del govern i mantenir l'autoritat reial, n'és l'objectiu principal
 - d) **l'economia ofereix un panorama desastrós.**
 - (1) també la hisenda esta agobiada per la falta dels recursos americans i el desordre monetari, provocat per la circulació de moneda francesa durant l'ocupació , es palés.
 - e) els **plans de sanejament de Martin de Garay intenten equilibrar despeses i ingressos i consolidar el deute públic.**
 - f) el **pronunciament** és la fórmula típica dels militars liberals amb connexions freqüents amb la masoneria.
3. **El Trienni Liberal (1.820-23)**
 - a) El 1820 triomfa un aixecament militar dirigit per Riego i que obliga a Ferran a acceptar la constitució iniciant-se així un període de govern liberal (vore doc. pg 94)
 - (1) el pronunciament és seguit per algunes ciutats però serà la debilitat del govern la que permetrà triomfar la causa liberal.
 - (2) les corts de 1820 comencen la seva actuació amb un sistema de cogestió rei-corts
 - (3) Ferran VII va fer valdre totes les oportunitats i poders per frenar les reformes (utilitzant per exemple el **dret de veto**)
 - (a) el propi Ferran va donar alè molt sovint a l'oposició i manté contactes amb les corts estrangeres tot i sol·licitant la seua intervenció.
 - (4) néix la divisió entre **moderats partidaris de la participació de la corona en les reformes i els exaltats partidaris que el rei només ha de tenir funcions executives.**
 - (a) durant els **dos primers anys triomfaren els doceañistas o moderats**

- (b) des de **1822 van governar els exaltats**
 - (i) aquests organitzaren **societats patriòtiques** i pertorbaren en ocasió l'ordre públic (vore doc. pg 95)
 - (5) la brevetat del temps va impedir una tasca de govern però tanmateix es prengueren algunes **mesures** sobretot obra dels exaltats.:
 - (a) van quedar **abolits els privilegis de classe amb la supressió de les senyories i la impossició de càrregues tributaries a l'església**
 - (b) a més de les **mesures contra la mà morta, abolicció de mayorazgos i obligació de vendre les terres dels convents de menys de 24 frares i les dels ordes militars**, prohibició que les comunitats religioses adquirissin terres.
 - (c) La **Inquisició va ser abolida** de bell nou i ja mai més fou instaurada.
 - (d) la reorganització administrativa es va intentar mitjançant la preparació **d'un codi penal i una nova divisió territorial. Es va crear la milícia nacional.**
 - (6) l'oposició al règim liberal va provocar la formació de **partits reialistes**
 - (7) El triomf dels liberals a Espanya, a més, havia tingut àmplies repercussions en el pla internacional perquè havia donat lloc a moviments semblants al Piemont i a Nàpols (**onada revolucionària de 1820**).
 - (a) açò inquieta els estats absolutistes que envien als **"Cent mil fills de Sant Lluís"** via Santa Aliança.
- 4. De l'absolutisme al liberalisme (1.823-33)**
- a) el **1823 torna l'absolutisme** i la repressió dels liberals que prenen de nou el camí de l'exili sobretot a Anglaterra des d'on organitzen conspiracions (per exem. Torrijos) (vore doc.pg 96)
 - b) però **a partir de 1826 es veu una certa moderació** en les actituds reials cara als liberals més moderats
 - (1) donant lloc a l'aparició dels **Apostòlics** (absolutistes "radicals") al voltant de l'infant Carles, germà de Ferran i hereu.
 - c) en aquest període **no hi va haver una política exterior definida i la interior es vivia al dia davant els diversos problemes**
 - (1) **situació econòmica desastrosa.**
 - (a) la política impositiva del Trienni havia intentat introduir **impostos** a les propietats rústiques i urbanes i taxes de consum, estancs i monopolis però la seua aplicació **havia fracassat.**
 - (b) sempre es recorreix a l'emissió de **deute públic i els préstecs exteriors** per fer front al desequilibri pressupostari.
 - (2) **la qüestió de la successió**
 - (a) falta un fill directe
 - (b) el problema va sorgir amb el neixement d'Isabel, filla de Ferran VII i Maria Cristina.
 - (i) Felip V havia introduït la **Llei Sàlica** que impedia regnar a les dones.
 - (ii) Aquesta llei va ser anulada i posada en vigor diverses vegades (vore doc. pg 96)
 - (c) Maria Cristina, regent en 1832, va acostant-se als liberals per tindre el suport de cara a Isabel i els absolutistes s'organitzen al voltant de **Carles (carlistes).**
 - (d) Es **l'enfrontament entre absolutistes i liberals.**
 - (e) **les dissensions entre liberals i absolutistes va donar origen al carlisme, un problema dinàstic, polític i ideològic alhora.**
- D. El regnat d'Isabel II. Les bases de l'estat liberal (1.833-68)**
1. Al llarg del regnat d'Isabel II **s'estableix a Espanya de forma definitiva el règim liberal des del punt de vista polític, social, econòmic i cultural.**
 - a) es **liquiden les bases de l'antic règim** i es construeixen les **noves estructures** d'acord amb els principis de la ideologia liberal
 - b) la **vida política funciona tenint com a referent un sistema constitucional**
 - c) des del punt de vista econòmic, es procedeix a la **transformació de la propietat feudal en propietat capitalista.**

- d) Comença el lent **camí cap a la industrialització**
- e) La societat estamental evoluciona cap a la **societat classista**
2. **L'etapa de les Regències. La minoria d'edat d'Isabel II (1.833-43)**
- a) En morir Ferran VII, el 1833, es va fer càrrec de **la regència la seva vídua, Maria Cristina**, perquè Isabel II només tenia tres anys i després se'n va fer càrrec Baldomero Espartero.
- b) al mateix temps es produí **l'aixecament carlí**.
- c) l'absolutisme moderat, que la regent pretenia mantenir, va deixar pas al liberalisme moderat i al liberalisme progressista
- d) es va produir el pas de l'antic règim al liberalisme
- e) al principi, **Maria Cristina, pensava** que necessitava als liberals, però pensava que podia aconseguir-ho amb **poques concessions**.
- (1) Però la **ideologia absolutista** del cap de Govern, **Cea Bermúdez, (partidari de l'absolutisme il·lustrat)** no podia satisfer els liberals, que propugnaven la necessitat de reunir les Corts per iniciar les reformes: la primera va ser la nova divisió territorial en províncies de l'any 1833.
- (2) la regent designa (1.834) com a cap de Govern a **Martínez de la Rosa, liberal moderat**, amb l'encàrrec d'elaborar un règim constitucional.
- (3) oferí **l'Estatut Reial**, fórmula de **sistema polític extremament moderat**, que va semblar insuficient als moderats. (vore doc. pg 101)
- (a) no contemplava **ni la sobirania nacional ni la declaració de drets**
- (b) era una convocatòria a Corts
- (c) la Corona es reserva tota la iniciativa legal**
- (d) **les Corts no tindrien cap més facultat que esmenar o rebutjar** els projectes de llei elaborats pel govern
- (i) formades per **dues cambres** :
- (a) l'Estament dels pròcers d'elecció reial i**
- (b) l'Estament dels procuradors que era la cambra electiva.**
- (e) les **llibertats** de premsa i d'associació quedaven **molt reduïdes**
- (f) el **sufragi era molt restringit** (un 0,15% de la població tenia dret al vot)
- (4) En aquest període la **premsa** té un paper molt destacat en la difusió del liberalisme així com les tertúlies i el clubs.
- (5) ara es formen els dos corrents del liberalisme, conservador i radical que donen lloc als partits moderat i progressista respectivament.**
- (6) Els **progressistes no reconeixen el sistema polític de l'Estatut** i eligeixen l'acció revolucionària per enfonsar-lo.
- (7) tot açò va desembocar en un moviment revolucionari de la burgesia urbana a l'any 1835.**
- (a) hi hagueren moviments populars
- (b) les juntes** que es formen, recolzades per la milícia urbana, assumeixen el govern i presenten un **programa de reivindicacions**
- (i) immediata convocatòria a Corts**
- (ii) reforma de la llei electoral**
- (iii) llibertat d'impremta**
- (c) per contenir l'onada revolucionària la regent va lliurar el poder a **Alvarez Mendizàbal, liberal exaltat de primera hora**
- (8) Un cop es va aconseguir la liquidació de les juntes, i sent amos del poder els progressistes, gràcies a Mendizàbal, que tenia les carteres d'estat, hisenda, guerra i marina, els alts càrrecs de l'administració i del govern van anar a mans d'homes del Trienni Liberal. Va ser com una continuació del 1823.
- (a) **Ni Mendizàbal ni les corts no van fer cap canvi institucional,**
- (i) Mendizàbal es va **limitar a resoldre els problemes financers suprimint els ordes religiosos i desmortitzant-ne les terres i a reorganitzar l'exèrcit isabelí.**

- (b) de manera que després de la caiguda de Mendizàbal **la regent va tornar a lliurar el poder als moderats (Francisco Javier Istúriz)**
 - (c) Això va **provocar la reacció dels progressistes, els quals, aprofitant la rebel·lió de La Granja (15/8/1.836), van exigir a Maria Cristina, la promulgació de la Constitució de 1812, que, reformada, es convertiria en la Constitució del 1837.**
 - (d) el cap de govern és ara **José Mª Calatrava**
 - (e) amb aquests fets acaba l'etapa de transició i **s'inicia la revolució liberal (podem considerar que comprén dues etapes: de novembre de 1835 a maig de 1836; i de l'agost de 1836 a finals de 1837) i que consisteix en la promulgació de :**
 - (i) **la Constitució de 1.837**
 - (a) en aquesta els **progressistes renuncien a algun dels seus principis bàsics** en favor del programa dels moderats i de la pròpia corona.
 - (b) **progressistes son :**
 - (i) la declaració de **sobirania nacional**
 - (ii) el reconeixement dels **drets individuals**
 - (c) **concessions al moderantisme**
 - (i) els **poders del monarca**
 - (ii) les **corts eren formades per dues cambres**
 - (iii) Congrés elegit per sufragi directa i censitari. (2.2 % de votants)
 - (iv) Senat elegida pel rei/na d'una triple llista establerta pels electors.
 - (v) el manteniment del culte i dels sacerdots catòlics
 - (ii) **i la legislació de les Corts que desmantella l'antic règim** des del punt de vista jurídic i acaba amb les estructures socio-econòmiques :
 - (a) **la dissolució del règim senyorial i dels "mayorazgos"**
 - (i) es suprimeixen els drets jurisdiccionals i les prestacions senyorials
 - (ii) però la propietat de la terra passa a la noblesa
 - (b) **abolició del delme eclesiàstic**
 - (c) **impuls de les mesures desamortitzadores**
 - (i) afecten als bens del clergat secular i regular
 - (ii) l'objectiu és canviar el règim jurídic de la propietat que passa de vinculada i amortitzada a propietat lliure i circulant.
 - (iii) és nacionalitzen i posen en venda les propietats en pública subhasta.
 - (iv) el pagament podia fer-se en diners o en títols de deute públic consolidat.
 - (v) açò beneficia a la burgesia i la vincla per a sempre a la causa liberal.
 - (vi) la desamortització no arregla els problemes d'Hisenda però seixeix com a baó d'oxígen.
 - (vii) no va alterar l'estructura de la propietat de la terra sinó que va reforçar el latifundisme.
 - (viii) els grans burgesos de Madrid es converteixen, per primera vegada, en propietaris agraris.
 - (ix) el camperolat no propietari no pot accedir a la compra i a més es liberalitzen els contractes de lloguer i augmenten les rendes amb la qual cosa naix el proletariat agrícola.
 - (f) **els moderats tornen a guanyar les eleccions de 1837**
 - (i) aquests **mantenen la Constitució de 1.837 però retallen els continguts** que no els afavoreixen o son massa democràtics per a ells
 - (ii) el seu **projecte de llei sobre municipis de caracter centralista provoca una nova onada revolucionaria progressista i la caiguda de Mª Cristina en 1.840**
- f) l'èxit que van aconseguir els progressistes amb la promulgació de la Constitució de 1837 va col·locar com a cap de Govern a **Espartero**, però els desacords entre aquest i Maria Cristina feren que aquesta darrera renunciara a la regència convertint-se **Espartero en regent (1.840-43)**

- (1) el general Espartero gaudia d'un **enorme prestigi**.
- (2) va continuar, com Mª Cristina, **influint directament en el govern**.
- (3) políticament no va aportar res nou però el progressisme es va mantenir al govern encara tres anys front a l'oposició moderada, l'exèrcit, dissensions internes i ineptitud d'Espartero.
 - (a) és una **època d'inestabilitat política** amb tensions dins del propi exèrcit entre els partidaris d'Espartero (ayacuchos) i la resta.
 - (b) el **partit progressista també està dividit** :
 - (i) els líder civils no estan d'acord amb l'excessiu poder del regent.
 - (ii) de l'ala esquerra del progressisme sorgeixen els **demòcrates**, alguns d'ells republicans, relacionats amb el naixent proletariat industrial.
 - (c) els moderats conspiren recolzats per Mª Cristina.
- (4) El **1842 es produeix un aixecament de la burgesia barcelonina** contra la signatura d'un **tractat lliurecanvista** amb Anglaterra. Les dràstiques mesures dictades per Espartero en una situació explosiva va donar lloc a un aixecament general que donara el poder als moderats dirigits per **Narvaez**.
- (5) per no posar altre regent **es va avançar la majoritat d'edat d'Isabel II al final de 1843**.

3. Els grups polítics i el paper de l'exèrcit

a) el sistema liberal

- (1) **sobirania nacional** que es va recollir per mitja d'una constitució atorgada per mitjà de les corts, els membres de les quals havien de ser elegits per mitjà de sufragi.
- (2) **uniformisme i centralització** heretades del liberalisme francès.
- (3) aquest esquema va ser desenvolupat de forma diferent per moderats i progressistes
 - (a) **els moderats**
 - (i) persones d'ordre
 - (ii) terratinents, comerciants i intel·lectuals conservadors. A més restes de l'antiga noblesa, l'alt clergat i els alts comandaments militars.
 - (iii) **Defensen el dret a la propietat com a garantia de l'ordre**
 - (iv) liberalisme doctrinari (la corona té un paper moderador)
 - (v) la corona havia de ser dipositària d'un poder moderador i havia de poder decidir en darrera instància sobre la dissolució de les corts o la substitució del president del consell.
 - (vi) possessió de la sobirania nacional per part de la corona i les corts conjuntament (sobirania compartida)
 - (vii) dret al vot sempre censatari
 - (viii) consideren la llibertat un bé individual, però hi fan passar per davant els principis d'autoritat i d'ordre social.
 - (ix) Limiten els drets individuals (de premsa i d'opinió) i els col·lectius (de reunió, d'associació)
 - (x) Així desconfien de la participació de les masses.
 - (xi) Confessionalitat de l'Estat i li atorguen a aquesta una gran influència social. Són l'opció més clerical del liberalisme.
 - (xii) Dirigents en són Ramón María de Narváez i Francisco Bravo Murillo.
 - (b) **els progressistes**
 - (i) es consideraven els "defensor de la llibertat"
 - (ii) esperit de reforma
 - (iii) hi predominen la burgesia mitjana i petita, l'oficialitat mitjana de l'exèrcit i les classes populars urbanes (artesans, comerciants, professionals liberals)
 - (iv) la sobirania nacional era en mans només de les corts
 - (v) sufragi més ampli però censatari en tot cas.
 - (vi) potser acceptaven el poder moderador de la corona tot i que admeten que el rei pot dissoldre les corts, encara que en general són partidaris de que la Corona no intervinga massa en la vida política.

- (vii) Partidaris d'enfortir els poders locals (ajuntaments elegits lliurement, Milícia Nacional)
- (viii) àmplies llibertats i drets individuals i col·lectius (de premsa, d'opinió, de religió, etc.)
- (ix) Defensen la necessitat d'una reforma agrària però no repartir-la i limitar la influència social de l'Església.
- (x) Dirigents ens són Juan Álvarez Mendizábal, Baldomero Espartero i Joan Prim.
- (xi) els progressistes només podien aconseguir el poder per mitjà d'aixecaments o pronunciaments. D'aquí que tinguera tanta importància el fet que s'adcrivessin a l'un partit o l'altre els dos grups més poderosos: exèrcit i burgesia. El paper del primer es evident però no hi ha un línia ideològica única.

(c) Els demòcrates

- (i) del grup més extremista en va sorgir, el 1849, el Partit Democràtic que defensava el sufragi universal i la concessió d'amples llibertats (premsa, reunió, associació, culte) i drets col·lectius.
- (ii) Partidaria també d'enfortir els poders locals: ajuntaments, diputacions i Milícia Nacional.
- (iii) Defensaven la sobirania popular i el sufragi universal masculí.
- (iv) Defensen una Cambra única electiva
- (v) Partidaris de la implicació de l'administració en l'ensenyament públic i en les tasques de la beneficència social.
- (vi) Reconeixien el predomini social de l'Església però exigien llibertat de culte.
- (vii) Es recolzaven en les classes populars urbanes i els graus baixos de la Milícia.
- (viii) Amb el desprestigi de la monarquia va anar guanyant força el republicanisme.
- (ix) Dirigents: Prim, Pi i Margall.

4. La majoria d'edat d'Isabel II (1.843-68)

- a)** Aquesta etapa es caracteritz per la consolidació d'un Estat Liberal que respon al model liberalisme doctrinari, de caracter conservador al sevei del bloc oligarquic.
- b)** el partit moderat, amb el recolzament de la corona, monopolitza el poder durant quasi tot el període, excepte des de 1.854 a 1.856 quan governen els progressistes.
- c)** Finalment la crisi del sistema polític moderat arrossegarà amb ell la pròpia corona.
- d)** Els moderats al poder (1.844-54)
 - (1)** el cap de govern es Narváez
 - (2)** La Constitució de 1845
 - (a)** recollia les idees moderades
 - (b)** el monarca amplia molt el seu poder respecte a la Constitució de 1.837. És font de sobirania, té iniciativa legal, convoca i supèn i tanca les sessions de les Corts.
 - (c)** el poder executiu està per sobre el legislatiu
 - (d)** les Corts estan formades per dues cambres: Senat de nomenament reial i Congrés dels Diputats elegits per la llei electoral de 1.846, per sufragi directe i censatari.
 - (e)** el nombre d'electors està al voltant de l'1%
 - (f)** el règim de llibertats és molt semblant al de 1.837 tot i que la llibertat d'impremta queda molt limitada per una llei posterior.
 - (g)** els poders locals són elegits pel Govern i els governadors.
 - (h)** no es contempla milícia nacional.
- (3)** el sistema polític funciona des de dalt:
 - (a)** predomini social, econòmic i polític de la burgesia terratinent.
 - (b)** el monarca i la "camareta" nomenen el cap de govern
 - (c)** aquest convoca les eleccions i prepara la majoria parlamentària que li convé

- (d) el mecanisme electoral fa possible el control governamental a través del ministre de Governació, els caps polítics o governadors (confeccionen les llistes electorals) i els alcaldes que presideixen les meses electorals.
- (4) L'obra del règim moderat
 - (a) les reformes administratives
 - (i) reordenació territorial : estructura centralitzada i uniformitzada (províncies de 1833i governador civil i militar)
 - (ii) creació d'un ordre jurídic unitari: codi penal de 1851 i projecte de codi civil.
 - (iii) reforma hisendística: centralització i contribucions directes
 - (iv) organització de la instrucció pública, pesos i mesures (sistema mètric decimal)
 - (v) creació de la Guardia Civil el 1844, encarregada de l'ordre públic, la protecció de persones i propietats i auxiliar en l'execució de les lleis.
 - (b) Relacions Esglesia-Estat
 - (i) El Concordat de 1851: per les desamortitzacions
 - (a) l'església assumeix les desamortitzacions fetes fins a 1.844 però es suspenen les vendes i es retornen els bens no venuts.
 - (b) l'estat assumeix l'obligació de les despeses de culte i clergat
 - (c) l'església s'assegura la intervenció en l'ensenyament
- e) L'oposició al règim moderat
 - (1) els progressistes
 - (2) els demòcrates
 - (a) propugnava un programa teòric basat en la implantació dels principis de les llibertats de consciència, d'expressió, de reunió i d'associació
 - (b) consideraven que la sobirania nacional s'havia de reflectir en el sufragi univeral,
 - (c) que les corts havien d'estar constituïdes per una sola cambra
 - (d) que els ajuntaments havien d'estar elegits
 - (e) i que els judicis havien de ser decidits per jurats.
 - (3) el socialisme
 - (a) més radical que el partit demòcrata però més poc estés
 - (4) els republicans amb Emilio Castelar i el federalitzador Pi i Margall.
 - (5) Carlins (1848-49: guerra dels matiners o segona guerra carlina)
 - (6) del moderantisme va aparèixer la Unió Liberal de O'Donnell on s'aplegaven moderats i progressistes afins.
- f) **El Bieni Progressista (1.854-56)**
 - (1) El 1845 el règim moderat va arribar a un carreró sense sortida per la corrupció interna i l'intent de Bravo Murillo de restringir les llibertats
 - (2) Ara es produeix la revolució de 1.854. Realment són tres revolucions :
 - (a) La primera és una revolució des de dalt protagonitzada per amplis sectors dels moderats. El general Leopoldo O'Donnell realitza el pronunciament de Vicálvaro i publicació del Manifiesto de Manzanares que sobre una base ideològica moderada recollia algunes reivindicacions dels progressistes: convocatòria a Corts, reforma de la llei electoral i de la d'impremta.
 - (b) **movilització civil dels progressistes**
 - (c) **revolució des de baix. És una revolució popular amb un ideari democràtic i republicà.**
 - (3) la reina va **donar el poder a Espartero que el va compartir amb O'Donnell**. Es va instaurar doncs un govern progressista
 - (a) Ara es constitueix **la Unió Liberal**
 - (b) es va començar **preparar una nova constitució que havia de ser la de 1856** però mai va arribar a promulgar-se
 - (i) sobirania nacional
 - (ii) la corona veu limitada els seus poders, més que en 1.837, però manté la iniciativa legal, la sanció i promulgació de lleis i el dret de veto.
 - (iii) el Congrés i el Senat són electius.

- (iv) la declaració de drets s'amplia.
- (v) els governs locals i provincials son electius.
- (vi) s'estableix la milícia nacional en cada província.
- (c) **Es posen en pràctica les reformes econòmiques**
 - (i) promulgació d'una **nova desamortització** (1855) sobre béns religiosos i civils
 - (ii) **edificació del sistema financer**. Les lleis de societats anònimes i de bans d'emissió permeten la canalització dels recursos. El Banc de San Fernando s'anomena ara Banc d'Espanya.
 - (iii) **nova normativa per a la construcció ferroviària** que permet que es forme la xarxa ferroviària bàsica en 10 anys.
- (d) manteniment d'una **situació social inestable** a causa
 - (i) els **carlistes**
 - (ii) del **moviments obrers de 1856**. Tenen lloc ara les primeres vagues generals dels moviment obrer espanyol.
- (e) **dimissió d'Espartero i continuació d'O'Donell.**
- g) **Els darrers anys del regnat (1856-68)**
 - (1) la **Constitució de 1.845 entra de nou en vigor** i finalitzen ara les reformes administratives de la dècada moderada anterior.
 - (2) el govern d'o'Donell i la Unió Liberal dona una certa estabilitat al règim.
 - (3) **l'etapa es caracteritza per :**
 - (a) **Estabilitat política** : el govern s'assegura la majoria de la Unió Liberal en les Corts però també una representació minoritària de moderats i progressites per evitar que busquen altres solucions com ara el pronunciament.
 - (b) **progrés econòmic**
 - (c) **intervencions a l'exterior**
 - (i) s'actua a la guerra de Marroc (1.859-60)
 - (d) **també continuen alguns conflictes :**
 - (i) carlisme
 - (ii) insurreccions camperoles andalusses
 - (iii) dissensions internes dins de la Unió Liberal
 - (4) finalment es produeix la **caiguda d'o'Donnell**
 - (5) A partir d'ací el **sistema comença a donar símptomes de desintegració**. S'ha de **tenir en compte :**
 - (a) **el moderantisme havia arribat a una mentalitat eclèctica**
 - (b) **O'Donell i Narvaez es succeïen en el poder**
 - (c) **La manca de força ideològica dels grups que hi havia al poder**
 - (d) **i la crisi econòmica europea general de 1865-66**
 - (i) **crisi financera en enfonsar-se la Borsa**
 - (ii) **la indústria tèxtil catalana te seriosos problemes**
 - (iii) **crisi de subsistències**
 - (e) la discòrdia entre moderats i unionistes i la possibilitat d'un pacte entre progressites i demòcrates palés a la reunió a **Ostende** a fi de decidir el destronament d'Isabel II.
 - (f) Quan, mort O'Donell, es va fer càrrec de la direcció de la Unió del general Serrano, que es va adherir al pacte d'Ostende, el tron va quedar sense suport

...

III.. LA CRISI REVOLUCIONARIA (1868-74)

A. La Revolució de Setembre (1.868). La Gloriosa o Setembrina.

1. Fenomen complex i **no en podem atribuir a un únic motiu**: crisi interna del moderantisme, crisi política originada per la desaparició de les principals figures. Es produeix en un **context de crisi política, econòmica i social**
2. **Moviment que va esclatar a Andalusia** el setembre de 1868, que havia estat preparat prèviament per **juntres revolucionaries** constituïdes per **demòcrates i progressistes**, que actuaven paral·lelament a una conspiració militar
3. L'oposició generalitzada contra la monarquia cristal·litzà en el **pronunciament de l'almirall Topete a Cadis**. S'uniren els generals Prim, Serrano, Domingo Dulce i altres.
4. Subscrigueren una **proclama** on exposaven els seus propòsits revolucionaris (vore doc pg. 118)
5. Les forces sublevades **recorren la costa mediterrània** i aconseguen successives **adhesions**. És una zona on predominava el **proletariat agrícola i industrial**
6. Després triomfarà el **pronunciament a Madrid**. Dimiteix el govern moderat i la **reina va a l'exili**
7. Mentre **els militars** es mostraven monàrquics i **només pretenien substituir la constitució i el monarca**
8. **les juntes**, més radicals, mostraven **la intenció d'aconseguir una veritable revolució burgesa**
 - a) basada en el **principi de la sobirania nacional**
 - b) demandes com ara: **l'establiment de les llibertats, el sufragi universal masculí, l'abolició de les quintes i de l'impost dels consums, legislació social i descentralització administrativa**
 - c) **Els pagesos andalusos aspiraven a una revolució social**
9. Isabel II es trasllada a França i es va constituir un **govern provisional (1.868-69) sota la presidència del general Serrano**; això va comportar que el moviment revolucionari quedés en mans dels **progressistes més moderats**.
 - a) aglutina a **progressistes i unionistes**
 - b) **Prim** en el Ministeri de la Guerra **com a home fort**
 - c) **dissol les juntes revolucionaries** i el Voluntaris de la Llibertat
 - d) promulga **decrets** que recullen algunes de les **demandes** de les juntes com ara:
 - (1) **llibertat d'impres**
 - (2) **llibertat d'associació**
 - (3) **llibertat d'ensenyament**
 - (a) permet **tornar a molts intel·lectuals**
 - (b) afavoreix la **presència de moviments intel·lectuals** com ara el positivisme, **darwinisme, naturalisme juntament amb el que ja existia: el krausisme**
 - (c) generació de **novel·listes realistes i naturalistes**: Benito Pérez Galdós, Juan Valera, etc
 - (d) molts d'aquests **intel·lectuals participaran a la vida política**
 - (4) **llibertat de culte**
 - (5) **sufragi universal masculí**
 - (6) **emancipació dels fills d'esclaus a les colònies**
 - (7) **dissolució dels ordes religiosos** fundats des de 1.837
 - e) **mesures per a l'estímul de l'economia i la solució del dèficit públic**
 - (1) Fixació de la **peseta com a unitat monetària**
 - (2) emissió de **deute públic**
 - (3) possibilitar al **capital estranger explotar les mines estatals**
 - (4) **reducció de taxes** duaneres (lliurecanvisme)
 - (5) **substitució de l'impost indirecte de consums per un personal directe**
 - (6) tot açò **fa afavorir el creixement dels intercanvis** però no va solucionar el **dèficit que a més va augmentar**. (gràfica pg. 120)

- (7) **tampoc es va acabar amb el problema agrari del sud** la qual cosa unida a la falta estructural de treball i la mala collita de 1.968 donarà lloc a una sublevació prorrepública en el sud.
- f) Altre problema amb el que van topar va ser **el moviment independentista a les colònies de Puerto Rico i Cuba**
- (1) **La qüestió de Cuba**
 - (2) el 1868 encara existia **l'esclavitud** a Cuba i les Filipines
 - (3) **no tenien dret a elegir diputats**
 - (4) eren **governats per un capità general**
 - (5) veien **restringides les seues relacions comercials** amb uns altres països
 - (6) tot això va donar lloc a una **insurrecció** armada amb el suport dels E.E.U.U. que d'aquesta forma afavoreixen els seus propis interessos econòmics a l'illa. (vore doc. pg 120)
 - (7) va **perdurar a Cuba** doncs a les Filipines i Puerto Rico va ser ràpidament sufocada
- g) per a donar compliment als objectius de la revolució, el govern de Serrano va convocar **eleccions per sufragi universal masculí** amb l'objectiu de **reunir una Assemblea constituent**
- h) **eleccions en gener de 1.869. Triomfa la coalició revolucionària promonàrquica** (progressistes, unionistes i demòcrates) ja en el govern com sempre va passar. Cal pensar que continuaren les **pràctiques manipuladores del vot** del període isabelí
- i) el 1 de **Juny de 1.869 s'aprova la Constitució**. Hi hagueren **debats durs al voltant del tema de la llibertat de cultes i la forma de l'estat**. (vore doc. pg121)
- B. La constitució del 1869**
1. caire **liberal i monàrquic**
 2. **sobirania nacional** que queda **en mans de les corts**
 3. **sufragi universal**
 4. **llibertats** de premsa, associació, reunió, inviolabilitat del domicili i de la correspondència, d'ensenyament, culte
 5. és la **constitució més democràtica del S. XIX**
 6. **Serrano es nomenat regent i Prim es va encarregar de presidir el govern** i buscar un rei
- C. La Regència de Serrano (juny 1869-desembre 1870)**
1. Després d'aprovar-se la Constitució és nomenat **regent a Serrano** que encarrega a **Prim la formació de govern**
 2. Les **revoltes socials** originades per la manca de les subsistències, l'escassetat de treball, la immobilitat salarial, el cridament a quintes i els impostos personals, es **succeïxen al sud i llevant i als centres urbans principals**.
 3. Aquest descontent s'aglutina **al voltant de la bandera republicana**
 4. **L'ús de l'exèrcit** contra la **insurrecció** fa **desaparèixer les esperances** que obrers agrícoles i urbans havien posat **en la política** com a mitjà per obtenir millores socials
 5. Açò provoca el **creixement de l'associacionisme obrer de caràcter apolític** sobretot al voltant de **l'A.I.T.** Es creen seccions a diverses ciutats i el 1.870 ja es celebra el primer congrés a Espanya. (vore manifest pg 122)
 6. Manifesta la pretensió **d'abolir les classes socials i la propietat privada, i establir la igualtat econòmica i social d'ambdós sexes. Substituir l'Estat per una federació d'associacions obreres**
 7. **Incidència del moviment obrer**
 - a) **A partir de 1869**, gràcies a la llibertat d'associació i la propaganda d'elements estrangers, **es va escampar ràpidament la ideologia de l'AIT**
 - b) les **dues faccions (la de Marx i la de Bakunin)** van arrelar immediatament
 - (1) les teories anarquistes es van estendre per Madrid i Barcelona

- (2) La **separació definitiva** va tenir lloc al **congrés obrer celebrat a Saragossa el 1872, en el qual**
 - (3) **Pablo Iglesias va començar a donar forma al socialisme** espanyol, amb **focus principal a Madrid**
 - (4) mentre que **l'anarquisme**, adscrit en certa manera al republicanisme federal, **va arrelar entre els obrers catalans i els pagesos andalusos**
8. Els governs de Prim aconseguiran **mantenir l'ordre públic** i reprimiran durament el bandolerisme andalús i la temptativa carlista del moment però **no resoldran el conflicte cubà**
 9. A més de les **mesures legislatives promogudes en aquesta etapa, les quals desenvolupen principis constitucionals**, la tasca prioritària es trobar un candidat adient al tro espanyol, un candidat acceptable per la coalició governamental i no suscitara suspicàcies internacionals.
 10. Finalment es va optar per **Amadeo de Savoia, fill de Víctor Manuel II (vore doc. pg 123)**
- D. **El Regnat d'Amadeu I (1871-72)**
1. Amadeu de Savoia aconsegueix les expectatives dels progressistes en la mesura que sempre actuà dins el seu paper constitucional
 2. Però, tanmateix, no aconseguí atreure's als partidaris i sectors socials que des del principi s'oposaren a ell
 3. Al mateix temps, els líders dels partits que el recolzen es troben en una guerra de disputes personalistes que duen a continus canvis de govern i consultes electorals. Així doncs :
 4. Des del començament hi va trobar una **situació d'inestabilitat** amb el primer govern presidit per Serrano. Prim, el seu principal valedor, havia mort només arribar ell, víctima d'un atemptat
 - a) a les corts tenia molta **força el bloc de l'oposició** mentre que **augmentaven les dissensions en el bloc progressista-unionista-demòcrata**, sobre el qual es fonamentava el règim. Al poc temps es va escindir el partit més sòlid de la coalició : el progressista, en dos blocs : constitucionalistes (Sagasta) i els radicals (Ruiz Zorrilla)
 - b) Els **canvis de govern** es succeïen. **Serrano-Ruiz Zorrilla-José Malcampo-Sagasta-Serrano**
 - (1) **Aquest últim** li proposa la **suspensió de garanties** constitucionals i **l'assumpció de plens poders** per combatre l'activitat de grups extremistes.
 - (2) **El rei es nega** i nomena a **l'últim president de govern** del seu regnat : **Ruiz Zorrilla**
 - c) hi havia rebrostat el **carlisme. Tercera Guerra Carlista (Carles VII, fill de Joan III) (1.872-76**
 - d) les **activitats dels republicans** intransigents els quals protagonitzen alçaments militar
 - e) **l'internacionalisme obrer. La Comuna de París** (1.871) fa por a Espanya per l'arribada d'exiliats internacionalistes una vegada reprimida aquesta
 - f) **la jerarquia eclesiàstica** que ataca el règim per la llibertat de cultes. A més, Amadeu és un Savoia, la dinastia enemiga del Papat al qual havia reduït al territori del Vaticà
 5. al final **Amadeu I abdica**
 - a) l'últim govern d'Amadeu, va **intentar aprovar**, inútilment, un **programa reformista en l'àmbit social: protecció al treball infantil, jurats mixtes d'obriers i patrons, abolició de les quintes i de l'esclavitud. Es va aconseguir introduir la figura del jurat.**
 - b) La **signatura d'un decret del president del govern**, al qual s'oposa l'exèrcit que li proposa no signar-lo, serà el **motiu per abdicar, després de signar-lo** (vore doc. pg 126.)
- E. **La Primera República: el cantonalisme**

1. Reunió conjunta del Congrés i Senat i **proclamació de la República** posant com a **president a Estanislau Figueras**. Fruit d'un pacte polític entre els diputats i senadors radical i republicans per donar sortida al buit de poder. (vore doc. pg 127)
2. **el principal afany fou mantenir l'ordre** doncs la proclamació de la república va reobrir les **esperances de canvi** de certs grups socials
 - a) **incidents contra la propietat**
 - b) **intents de proclamació de l'Estat català** dins de la Federació Republicana Espanyola
 - c) els **obers reclamaven del poder central l'augment de salaris, la reducció de jornada laboral, la protecció al treball infantil**
 - d) **l'aristocràcia i l'alta burgesia emigraven**
 - e) les **cotitzacions** de la Borsa, el Deute Públic i **les accions** del Banc d'Espanya experimentaven una **baixada considerable**
3. les **mesures del govern foren insuficients** per a estabilitzar la situació :
 - a) **l'abolició de l'esclavitud va posar en guàrdia als sectors conservadors**
 - b) la **supressió de quintes i la creació dels Voluntaris** de la República, amb un sou, va **descontentar l'exèrcit**. A més aquest cos es va **mostrar insuficient** per contenir l'empenta cantonalista i carlista
4. **l'abandonament del poder per part dels radicals** fou altre cop dur
 - a) Els **radicals aspiraven** al manteniment dels principis democràtics dintre una **república unitària**
 - b) mentre que els **republicans propugnaven** la convocatòria d'eleccions per a formar una **Assemblea constituent que dictaminara sobres la forma -unitària o federal- de la república**
5. La **convocatòria d'eleccions** per reunir una Assemblea constituent, es va fer en un marc de **gran abstenció**. Excepte els republicans, la resta de partits es van negar a participar-hi.
6. **La victòria dels republicans federals no va resultar sòlida**
7. s'ha de **recordar** que :
 - a) eren **minoría**
 - b) no tenien **cap experiència de govern pràctic** tot i tenir figures importants en el terreny ideològic
 - c) i la **divisió interna entre federalistes i unitaris**.
8. les corts constituents de l'any **1873 proclamen la República Federal** i Figueras va ser substituït per **Pi i Margall**
9. fou **diffícil formar govern** doncs **els republicans es dividiren** en varies tendències : una més **conservadora, dirigida per Castelar**, altra **extremista intransigents liderada per Orense i un centre sota la direcció de Pi i Margall**.
10. Així doncs molts projectes no quedaren aprovats, entre ells la nova constitució. (vore doc. pg 128)
 - a) En la nova constitució **l'estat quedava constituït per 15 estats federals**
 - b) **separació Església-Estat**
 - c) **prohibició de subvenció dels organismes públics a qualsevol culte**
 - d) **drets i llibertats de la Constitució de 1.869**
11. **tampoc ixqueren projectes com ara els relacionat amb el problema de la falta de terres dels bracers, la fixació de la jornada laboral i l'establiment de jurats mixts de patrons i obrers**
12. **sols es va aprovar una llei sobre redempció de foros** i altra **sobre protecció del treball a menors de 16 anys**
13. el desacord va acabar amb l'abandonament de les Corts per part dels intransigents que formaren un Comitè de Salut Pública des d'on es va animar a la formació de cantons. (Cartagena)
14. el **cantonalisme, (fruit de la interpretació particularista i mal assimilada del federalisme unit a les doctrines anarquistes)**

15. va esclatar una violenta **insurrecció de caire social** en alguns punts del **llevant i d'Andalusia i fins i tot a l'interior. Alcoi i Barcelona en foren exemple.**
 16. **Pi i Margall no aconsegueix doncs aprovar la Constitució i dimiteix.**
 17. **accedeix Nicolás Salmeron** que **ha de fer front a l'alçament cantonal i al problema carlista.** Situació que va tindre que **ser dominada per l'exèrcit** i el nou cap de govern Nicolás Salmerón, llevat del cas de Cartagena a més d'ordenar el **tancament dels locals dels sindicats internacionalistes i la detenció dels seus militants.**
 18. el **federalisme** va quedar **desacreditat i l'unitarisme pren força** i quan dimiteix Salmerón (no va voler restablir la pena de mort encara que el motiu principal fou l'atac que sofria per les seues mesures repressores) **accedeix Castelar (també unitari, representa la dreta de la república amb un sistema d'ordre, autoritat i govern)**
 19. Castelar és investit de poders extraordinaris. Governava per decret.
 20. per donar més força a l'executiu va **suspènre les corts per tres mesos, retalla les llibertats, dissol els Voluntaris, restableix les quintes a més de declarar el federalisme fora de la llei.**
 21. **acaba amb el cantonalisme i continua la guerra de Cuba**
 22. La política de Castelar suscita **l'oposició de l'esquerra republicana encapçalada per Figueras i Pi i Margall**
 23. La **reobertura de les corts (1.874) plantejava el següent problema: si Castelar perdía les votacions el govern tornava a mans federals i si guanyava s'accentuaria la tendència conservadora.** Davant d'açò els grups conservadors busquen **l'ajut del general Pavia per donar un cop d'estat si el govern era derrocat, cosa que va passar. Donà un cop d'estat. Castelar** es va negar a continuar amb el suport d'un pronunciament i **va dimitir.. Havia mort la República**
 24. **Serrano dissol les Corts** i amb l'ajut de l'exèrcit i el partit alfonsí **governava una república presidencialista. (vore doc. pg 132) mitjançant una política autoritària. (vore doc. pg 132)**
 - a) acaba amb l'últim cantó, el de Cartagena
 - b) restableix els impostos sobre consum
 - c) declara l'estat de setge en tota la nació
 - d) transforma el Banc d'Espanya en banc nacional (privilegi d'emetre bitllets)
 - e) nova lleva de quintes
 - f) embargament de bens als col.laboradors amb els carlins
- F. **La restauració borbònica.**
1. el partit alfonsí el va crear Antonio Cánovas del Castillo
 2. i amb una **habilitat extrema** es va produir la restauració en la figura d'Alfons XII gràcies a l'**abdicació d'Isabel II** i la **promesa** del futur rei **d'acceptar un govern constitucional i que no hi haurien represalies.** (vore doc. pg 133)
 3. a favor d'ell estan la noblesa de sang, l'Església, els comerciant amb interessos a les colònies i partidaris del proteccionisme.
 4. **Martínez Campos** dona un **cop d'estat i proclama la restauració** de la monarquia borbònica.
- G. **Resum: s'havia buscat durant tot el temps la estabilitat institucional oblidant els problemes econòmics i socials**